

Učebné osnovy

Vzdelávacia oblasť	UMENIE A KULTÚRA
Názov predmetu	Výtvarná výchova
Škola	Základná škola s materskou školou Helcmanovce
Názov Šk VP	Školský vzdelávací program I. stupňa ZŠ
Stupeň vzdelania	Primárne vzdelanie – ISCED 1
Dĺžka štúdia	4 roky
Vyučovací jazyk	slovenský
Iné	Štátna plnoorganizovaná škola
Platnosť	Od 1. 9. 2008

Časový rozvrh výučby predmetu	1. roč.	2. roč.	3. roč.	4. roč.
Štátny vzdelávací program	1	1	1	1
Školský vzdelávací program	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	1
Ročná časová dotácia	33	33	33	33

UČEBNÉ OSNOVY

Názov predmetu	Výtvarná výchova
Škola	Základná škola s materskou školou Helcmanovce
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program I. stupňa základnej školy
Stupeň vzdelania	Primárne vzdelanie – ISCED 1
Dĺžka štúdia	4 roky
Vyučovací jazyk	slovenský
Iné	Štátna škola
Platnosť	Od 1.9.2008

Charakteristika vyučovacieho predmetu :

Výtvarná výchova primárneho vzdelávania je predmet, ktorý prostredníctvom autentických skúseností získaných výtvarnou činnosťou – intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebaujadrovania – rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Týmto VV napĺňa svoje jedinečné poslanie v celom edukačnom procese. Výtvarné aktivity predstavujú širokú škálu činností, ktorú na jednej strane vymedzuje prirodzený detský záujem, duševný, citový rozvoj a rozvoj schopnosti vyjadrovať svoje predstavy – a na druhej strane bohatosť vyjadrovacích foriem - výtvarného jazyka..

Predmet výtvarná výchova v sebe zahŕňa okrem tradičných a nových výtvarných disciplín aj ďalšie druhy vizuálnych umení – dizajn v jeho rôznych polohách : výrobkový, komunikačný, odevný, textilný, telový, vizuálnu reklamu, fotografiu, architektúru, elektronické médiá a multimédiá - video a film. Na primárnom stupni výtvarná výchova plynulo nadväzuje na prirodzený záujem dieťaťa o výtvarné vyjadrovanie svojich predstáv, na bohatosť detskej fantázie a obrazotvornosti, zvedavosť a priťažlivosť objavovania nových možností, pretože výtvarné činnosti predstavujú pre väčšinu detí hravú činnosť a priamy prostriedok materializácie vlastných predstáv. Edukačný proces VYV, ako proces tvorivý, zvyšuje nárok na vedomú operatívnosť s vyjadrovacími prostriedkami, vedie žiaka od detskej spontánnosti k svojbytnému vyjadrovaniu - sebaujadrovaniu - štýl, vlastné postoje a hodnotiace názory Edukačný proces pozostáva zo zložky : vyjadrovacej a interpretačnej, výchovnej a vzdelávacej.

Ciele vyučovacieho predmetu :

1. Kognitívne ciele

Poznať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Vedieť pomenovať výraz - pôsobenie umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúcej žánre, štýly a obdobia kultúry.

2. Senzomotorické ciele

Vedome rozvíjať tvorivosť. Vývoj od detského spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus. Naďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávať schémy a naučené vzory, rozvíjať zručnosti žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

3. Socioafektívne ciele

Formovať kultúrne postoje. Nasmerovať žiaka k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií prostredníctvom zážitku aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel. Uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry vo vzťahu k tradícii i k aktuálnemu svetu umenia. **Formovať celistvú osobnosť.** Rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie a tiež formovanie a aktívne používanie zručností – prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

Obsah predmetu :

Edukačné témy

metodické rady	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
1. výtvarný jazyk /základné prvky výtvarného vyjadrovania	1.1. škvrna a tvar /vyhľadávanie a dopĺňanie	2.1. línia /hravé pokusy s rôznymi typmi liniek, ich vzťahmi a charakterom	3.1. plošné geometrické tvary /figúra, vecné zobrazenie, zobrazenie z geometrických tvarov	4.1. bod /hravé činnosti s bodmi
	1.2. obrys /pozorovanie a výtvarné vyjadrenie obrysov rôznych tvarov		3.2. priestorové geometrické tvary /3D objekt z geometrických tvarov	4.2. šrafúra, tieň/budovanie tvaru a priestoru linkou, šrafovaním a tieňovaním, textúrami /predmetná kresba
	1.3. farba /lokálny tón, zoznámenie sa s farbami a farebnou hmotou	2.3. farba, výraz farby	3.3. farba /zosvetľovanie a stmavovanie, svetlostná škála jednotlivých farieb, /tóny sivej farby	4.3. farba /farebné kontrasty: teplá – studená, tmavá – svetlá, doplnkové farby
2. výtvarný jazyk/ kompozičné	1.4. plocha a tvar /vyhľadávanie	2.4. kompozícia – umiestňovanie vo formáte	3.4. tvar /komponovanie novotvaru na	4.5. výstavba proporcií a tvarov v

princípy a možnosti kompozície	zvoleného tvaru v neartikulovanej textúre		základe prienikov rôznych obrysov /kumulácie tvarov	plošnom vyjadrení / základy proporčnosti v kresbe
	1.5. vytváranie kompozície /z tvarov písmen	2.6. rytmus a pohyb /arytmia a nehybnosť	3.6. mierka /zokupovanie predmetných tvarov v rôznych variáciách	4.6. výstavba proporcií a tvarov v priestorovom vyjadrení /základy proporčnosti v modelovaní
	1.6. uvedomenie si formátu	2.7. symetria a asymetria /tvarov, farieb, plôch (objektov)		
	1.7. mierka: zmenšovanie a zväčšovanie predmetných tvarov			
3. podnety výtvarného umenia / média, štýly, procesy, techniky, témy	1.8. akčná maľba /gesto, škvrna	2.9. land art /výtvarné hry v krajine	3.8. paketáž /tvar ako obal	4.8. impresionizmus, /krajinomaľba /krajina ako žáner /variácie krajiny v rôznych atmosférach
		2.10. surrealizmus /fantastický portrét /použitie surrealistickej metódy	3.9. materiálový reliéf /otlačanie do hliny, odlievanie do sádry	
4. výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	1.11. inšpirácia pravekým umením /témami, procesmi, technikami a materiálmi /alt.: inšpirácia umením prírodných národov	2.11. inšpirácia archaickými písmami /hieroglyfy, piktogramy, transformácie zobrazujúceho znaku na symbol, tajná abeceda...	3.11. inšpirácia gréckym umením /témami, procesmi, technikami a materiálmi	4. 11. inšpirácia umením d'alekého východu (Čína, Japonsko), /papierový objekt, kaligrafia
5. podnety fotografie		2.12. koláž /montáž z fotografií	3.12. dopĺňanie častí fotografie /kresbou, maľbou, reliéfom, kolážou	
6. podnety filmu a videa	1.13. pohyblivý obraz /akcia a atrakcia	2.13. filmová postava, filmový kostým, filmové herectvo	3.13. priestor filmu, rám, filmová scénografia	4.13. filmový trik, kulisa
7. podnety architektúry		2.14. architektúra ako skladačka /stavebnica,	3.14. výraz architektúry /architektonický výraz a	4.14. antropo- (zoo-, fyto-) morfná architektúra

		stavba konštrukcia; zodpovednosť a hra	prostredie / mimikry, historické a pamiatk. prostredie	
8. podnety dizajnu	1.16. dizajn a ľudské telo /telo a jeho doplnky, maska		3.15. grafický dizajn /symbol, znak	4.15. dizajn inšpirovaný organickými tvarmi a telesnými funkciami
				4.16. dizajn inšpirovaný slovom (názvom)
9. podnety tradičných remesiel			3.17. bábkarstvo /tvorba bábok	
10. elektronické médiá		2.18. hry s písmom a s textom na počítači	3.18. kreslenie prostredníctvom počítača	4.18. maľovanie prostredníctvom počítača
11. porovnávacie, kombinačné a súhrnné cvičenia	1.19. poznávanie a porovnávanie rôznych médií	2.19. triedenie /zobrazenie predmetov podľa kategórií /porovnávanie		4.19. syntéza rôznych typov obrazu a zámena prvkov kompozície (krajiny a zátišia, prípadne portréty)
		2.20. miešanie (hybridácia) tvarov /zvierat a vecí		4.20. možnosti zobrazovania motívu / odklon od schém
12. podnety hudby	1.21. výtvarné stvárnenie nálady a rytmu hudobnej skladby			4.21. hudba ako obraz tónov, farebné tóny, farebné stupnice
13. synestetické podnety	1.22. hmat /tvar, povrch, vo vzťahu navzájom a k motívu	2.22. hmat vo vzťahu k priestoru a plasticite		
14. podnety rôznych oblastí poznávania sveta		2.23. a) podnety prírodovedy: časti tela možnosť spojiť s edukačnými úlohami 2.19. a 2.20.	3.23. a) podnety prírodovedy: zmeny látok a ich výtvarné využitie	4.23. a) podnety vlastivedy: mapa ako výtvarný prejav
15. tradícia a	1.24. výtvarná			4.24. výtvarná

identita /kultúrna krajina	reakcia na prostredie školy		reakcia na pamiatku (monument) obce
16. škola v galérii /galéria v škole	1.25. portrét v galérii / výraz tváre		3.25. atribúty ikonografie / čo znamená moje meno
17. výtvarné hry			

Výchovné a vzdelávacie stratégie :

Vyučovanie výtvarnej výchovy je programovaný a riadený proces, v ktorom učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka. Východiskami tohto procesu sú:

1. činnosti žiakov, ktoré vychádzajú z myšlienkových, formálnych a technických procesov výtvarnej a vizuálnej kultúry.

2. témy, námety, obsahy zobrazovania, ktoré majú svoj dôležitý antropologický a kultúrny charakter. Obsah vyučovania tematizuje tieto základné antropologické koncepty časopriestoru (čas, priestor, pohyb, hĺbka atď.), kultúrnych archetypov (živly, polarity, roly a pod.), kategórie estetického prežívania (krása, drsnosť, jemnosť, škaredosť atď.), kategórie uvedomovania si osobnej a kultúrnej identity (ja, iný, cudzinec, postihnutý, iné kultúrne rozdielnosti atď.), kategórie afektivity (radosť, bolesť, smútok ...).Témy sú prispôbené osobnosti a veku žiaka, edukačným cieľom a kultúrno-spoločenskej realite.

3. reflexie diel výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, filmu a videa. V primárnom vzdelávaní sa kladie dôraz aj na poznávanie a veku primeraný rozbor diel výtvarnej a vizuálnej kultúry.

- ❖ Hodiny, na ktorých sa pracuje s elektronickými médiami, fotografovaním a filmovaním vyžadujú delenie triedy na skupiny.
- ❖ Učiteľ môže podľa potreby obmieňať námety a techniky.
- ❖

Techniky:

Vtláčanie do hliny (modelovacia hmota), koláž/montáž z fotografií, asambláž, práca s materiálom, maľba temperovými (akvarelovými) farbami, kresba, kolorovaná kresba, ex libris, krátky digitálny videozáznam, práca s počítačom a iné.

Stratégie vyučovania :

Vybrané metódy a formy majú byť veku primerané a majú podporovať motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Dôležité je mať:

- ❖ povedomie vlastnej kultúrnej identity, rozvíjať vlastné kultúrno-historické vedomie,
- ❖ rozvíjať kultivovanú vizuálnu, sluchovú, jazykovú a pohybovú gramotnosť,
- ❖ získať schopnosť kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií,
- ❖ rozlišovať rôzne súčasti kultúry (umenie, veda, náboženstvo, šport a i.), rozumieť ich úlohu v živote jednotlivca a spoločnosti,
- ❖ opisovať svoje estetické zážitky z vnímania umeleckých diel, chápať význam kultúrnych a umeleckých pamiatok,
- ❖ porozumieť súčasnej umeleckej a kultúrnej tvorbe,
- ❖ zaujímať sa o kultúrne dedičstvo svojho regiónu, národa a štátu a zoznamovať sa s kultúrou iných národov a regiónov,

- ❖ získavať informácie o miestnom, národnom, európskom a svetovom kultúrnom dedičstve, vedieť ich spracovať a kriticky vyhodnocovať,
- ❖ získať vedomosti o významných umeleckých dielach z európskej tradície,
- ❖ vážiť si celosvetové kultúrne dedičstvo,
- ❖ poznať zákonitosti etikety,
- ❖ zaujímať zodpovedné postoje k súčasnej kultúrnej ponuke, k móde,
- ❖ uplatňovať kritické myslenie voči mediálnej ponuke a iným súčasným kultúrnym procesom

Požiadavky na výstup pre 1. stupeň ZŠ

Žiak má po absolvovaní **primárneho vzdelania** mať tieto vedomosti, ovládať zručnosti a byť schopný zaujímať postoje:

- základné vedomosti o farbách, charakteroch tvarov, textúr, základných priestorových vzťahoch,
- vedomosti o vlastnostiach a možnostiach používania výtvarných nástrojov a materiálov (ceruzky, fixy, štetce, nožnice, pastózne a vodové farby, suché a voskové/olejové pastely, mäkké modelovacie hmoty, podkladové materiály, jednoduchšie úkony vo výtvarných programoch počítača ...),
- základné vedomosti o vybraných artefaktoch predhistorického umenia, umenia starovekých kultúr, antického umenia,
- základné vedomosti o vývoji a hlavných kultúrnych typoch písma,
- základné poznatky o princípoch impresionistickej, surrealistickej a akčnej maľby, paketáže, land artu a niektorých formách body artu vyplývajúce z výtvarnej skúsenosti – znalosť vybraných charakteristických diel týchto smerov,
- znalosť základných maliarskych a sochárskych žánrov: krajinomaľby, zátišia, portrétu, sochy, reliéfu,
- prvé vedomosti o vzniku filmu – o pohybe obrazu, akcii, filmovej postave,
- prvé vedomosti o architektonickom priestore a tvare,
- vedomosti o krajine svojho okolia, obci, regióne a ich vizuálnych a estetických kvalitách (typy, tvary, kolorit, usporiadanie, prírodniny, prírodné a kultúrne reálie, remeselné tradície).

Žiak dokáže:

- tvoriť spontánne i cielene vedené stopy (faktúry) – cieľavedomé významové usmernenie gesta a akcie, za účelom výrazu (nezobrazujúceho, primárneho výrazu samotnej stopy alebo výrazu stopou zobrazeného motívu), realizovať rôzne typy stôp (rôzne druhy línií, škvŕn, odtlačkov, bodov, textúr) na ploche i v modelovacej hmote v závislosti od rôznych nástrojov, rôznych spôsobov ich použitia (prítlak, rýchlosť a smer pohybu, gesto, hravá aktivita a pod.) a rôznych materiálov (pastózna farba, tekutá farba, mäkký a tvrdý kresliaci materiál, rôzne druhy podkladu, rôzne modelovacie hmoty a pod.),
- vyjadriť plošný a priestorový tvar a obrys podľa fantázie, predstavy, i (voľne) podľa videnej skutočnosti – s nárokmi na približnú proporcionalitu, obsažnosť prvkov (detailov) a prevažne spontánny výraz; dokázať operovať s tvarmi (doplňať neúplné

tvary, zmnožovať tvary kreslením voľnou rukou, kopírovaním, vytiahnutím podľa šablóny, hravo manipulovať s rozmnoženinou, priradovať príbuzné tvary, transformovať predmetný tvar na iný predmetný tvar, písmo na predmetný tvar, geometrický a organický tvar, skladať tvar z rozmanitých prvkov, konštruovať novotvar, narábať s pozitívom a negatívom tvaru - figúra a pozadie,

- vyjadriť lokálny farebný tón zobrazeného tvaru, predmetu vo vzťahu k videnej skutočnosti aj podľa predstavy a fantázie, zosvetlovať a stmavovať farebné tóny miešaním farebných hmôt, vytvárať farebné postupnosti, používať základné farebné kontrasty (kontrast svetlých a tmavých, doplnkových, teplých a studených farieb), materiálové kontrasty (tvrdý, mäkký materiál), kontrasty textúry povrchov (drsna, hladká, vzorovaná ...),
- komponovať – vedome umiestňovať tvar (motív) v rôznych častiach plochy formátu,
- vyjadriť rytmus a pohyb prostriedkami kresby, maľby, grafiky, priestorového vytvárania (objekt, model),
- vyjadriť základnú vizuálnu symetriu a asymetriu,
- zvládnuť základné operácie s mierkou / veľkosťou zobrazených tvarov (vzťah väčšie – menšie, vedľa seba – za/pred sebou); vyjadriť priestor prostredníctvom mierky zobrazovaných prvkov,
- pokúšať sa o štylizáciu (vlastné poňatie zobrazenia motívu).

Žiak dokáže:

- zvládnuť základné motorické úkony (narábanie) s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drievko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- vytvárať stopy alebo tvary priamym telesným dotykcom (rukou, prstami,
- kresliť prostredníctvom linky a jednoduchého šrafovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie,)
- zvládnuť jednoduché konštrukčno - technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkladanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.,)
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, dekalk, monotypia, papierorez, sádrorez linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry,
- zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov (architektúr) z modulov (skladačka, stavebnica) a improvizovaných materiálov,
- zvládnuť základné operácie na počítači: typograficko - textové, s kreslicami a maliarskymi nástrojmi (ceruza, guma, štetec, pečiatka, označenie výberu, základné filtre.)

Žiak dokáže:

- primerane veku pomenovávať postupy a výsledky vlastnej výtvarnej činnosti – motorické akcie, gestá a procesy (trhanie, krčenie, skladanie, strihanie, rezanie, lepenie, spínanie, drôtovanie, viazanie, vkladanie, balenie ... rôzne druhy kreslenia čiary, maľovania plochy, modelovania tvaru, jednoduchej grafickej tlače ...); schopnosť opísať jednoduché technické postupy a znalosť ich výsledného výrazu,
- primerane veku voliť motívy na vyjadrenie zadaných (zvolených) námetov,
- interpretovať psychickú charakteristiku výrazu zobrazeného motívu (smutný, veselý, nahnevaný, sklamaný, dráždivý, ľahostajný a pod.),

- vedome používať významové kontrasty motívov (napr. interpretácia zlého a dobrého tvaru, figurácie a pod.),
- kategorizovať predmety podľa základných znakov (veľkosť, farebnosť, účel, tvarová podobnosť, príslušnosť k významovej množine a pod.),
- priradovať, zmnožovať, preskupovať, spájať a rozpájať prvky na základe zvolených kritérií
- cieľavedome umiestňovať zobrazované prvky vo formáte za účelom vyjadrenia príbehu (myšlienky), radenie vo vývojovom rade (pohyb, komiks, ilustrácia, filmová rozkresba),
- analyticky-synteticky posudzovať rozdielnosti a príbuznosti farieb (tónov a odtieňov), tvarov, materiálov, mierky,
- vedome hľadať a pokúšať sa charakterizovať synestetické vzťahy (farba a tvar voči tónom hudby, chutiam, vôňam a pachom),
- hľadať tvarové a funkčné analógie medzi živými organizmami a architektúrou, dizajnom.

U žiaka sa sformovali tieto postoje:

- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
- náklonnosť k uvedenému hľadaniu vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém – inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),
- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí,

aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt – jeho poznávanie a pretváranie

Metódy a formy práce :

Vo vyučovaní výtvarnej výchovy na 1. stupni odporúčame v edukačnom procese použitie konkrétne týchto metód: reproduktívne metódy, aby si žiaci vytvorili zručnosti a návyky, metódy rozvíjania tvorivosti, metódy produktívne, heuristické metódy, výskumné metódy, analytické metódy, syntetické metódy, metódy slovné (metódy hovoreného slova, monológ, dialóg), metódy názorné (používanie ilustrácií, náčrtov, demonštrácia, modelovanie), praktické metódy (maľovanie, kreslenie, tupovanie, modelovanie, strihanie, trhanie, lepenie a iné...)

V širšom zmysle slova ako didaktické formy vyučovania výtvarnej výchovy môžeme použiť vyučovaciu hodinu v triede, vychádzku, exkurziu, vyučovaciu hodinu v počítačovej učebni. V užšom zmysle najčastejšie používame skupinové formy práce, ktoré zvyšujú kolektívnosť, humanizáciu a rozvíjajú aktivitu žiakov, učia pracovať v kolektíve. Ale aj samostatnú prácu, pri ktorej sa žiaci spoliehajú len na svoje zručnosti a schopnosti, tvorivosť. V niektorých prípadoch (vytváranie projektov, zhotovovanie jedného produktu) je na mieste využitie frontálnej formy práce, pri ktorej sa pracuje s celou triedou.

Hodnotenie:

Žiacke práce hodnotíme 4 stupňami nasledovne:

VD – výborné výsledky

DV – dobré výsledky

UV – uspokojivé výsledky

NV – neuspokojivé výsledky

Hodnotenie predmetu

Hodnotenie každého predmetu je špecifické, pretože musí zohľadniť špecifický prínos predmetu k vzdelanostnému rastu a osobnostnej formácii žiaka.

Špecifikom výchovy prostredníctvom výtvarných činností a výtvarného vyjadrovania je, že sa v rámci jej procesu očakáva vlastný prístup žiaka k aplikácii techník, nástrojových a koordinačných zručností, ale najmä v oblasti vytvárania svojich osobných symbolických reprezentácií skutočnosti (obrazov, objektov, priestorových riešení, akčných a procesuálnych vyjadrení svojej fantázie, predstáv a reality vonkajšieho sveta). Výtvarná výchova na ZŠ je predmet, ktorý sa nenapĺňa realizáciou požadovaného programu (edukačnej úlohy), ale v ktorých je tento program len východiskom k samostatnému (tvorivému) výtvarnému vyjadrovaniu sa žiaka. Ináč by nespĺňali svoje ťažiskové poslanie: formovať mentálne štruktúry žiaka v smere aktívnej otvorenosti voči interpretáciám a vyjadrovaniu sveta a seba, orientovať žiaka k tvorivému prístupu – či v rámci sebavyjadrovania, alebo riešenia zadaných úloh.

Hodnotenie má v prvom rade funkciu pozitívne motivovať žiaka a usmerniť jeho osobnostný vývoj. Tu musí učiteľ brať ohľad na jeho schopnosti, nadanie, ambície a vkus. Pri hodnotení žiaka má prednosť porovnávanie jeho výkonu s jeho predchádzajúcimi výkonmi a s nastavenými kritériami pre porovnávanie s výkonmi iných žiakov. Až v druhom rade je teda hodnotenie porovnaním v rámci skupiny žiakov (triedy). Toto porovnanie má mať najmä výchovný charakter. Pri zohľadnení osobitosti každého žiaka poskytuje obraz o rozvrstvení škály kvality prístupu, výkonu, poznania, schopnosti zaujať stanovisko a výsledku činnosti v porovnaní medzi jednotlivými žiakmi. Nehodnotíme teda len (alebo v prvom rade) výsledok činnosti (vytvorený artefakt), ale celý proces a prístup žiaka v rámci tohto procesu.

Forma hodnotenia

Ťažiskovou formou hodnotenia je osobný rozhovor so žiakom, v ktorom učiteľ žiakovi poskytne citlivú, veku primeranú, analyticky podloženú spätnú väzbu o rôznych aspektoch jeho činnosti (viď kritériá hodnotenia). Vo vzájomnej komunikácii má žiak možnosť kľásť otázky alebo zdôvodniť svoj prístup. Túto formu odporúčame príležitostne kombinovať aj so sebahodnotením žiaka.

Učiteľ má brať ohľad na to, že výtvarný prejav súvisí s fantáziou, seba projekciou, záujmami a intímny svetom žiaka a že toto hľadisko sa bude prejavovať aj v jeho riešení výtvarných úloh iniciovaných učiteľom. Preto sa pri hodnotení musí vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií, ktoré by sa mohli necitlivo dotknúť osobnostného zamerania žiaka.

Uprednostňujeme osobný, diferencovaný prístup. Predložené kritériá sú orientačné, učiteľovi poskytujú štruktúru analýzy jednotlivých hľadísk uplatniteľných na činnosť žiaka v rámci výtvarnej výchovy. Výsledok výtvarných činností (artefakt) nie je jediným predmetom hodnotenia, ale učiteľ zvažuje všetky nižšie vymenované kritériá. Výsledok výtvarnej činnosti je síce dôležitý, u žiaka naň vzniká obyčajne citová väzba – spokojnosť dieťaťa s vlastným výkonom, čo ho následne motivuje pre ďalšiu výtvarnú prácu a udržiava jeho záujem o sebavyjadrovanie. Je teda potrebné, aby učiteľ k nemu zaujímal stanovisko. Okrem neho treba hodnotiť, a niekedy aj uprednostniť, proces výtvarných činností, pretože práve v rámci tohto procesu dochádza k formácii osobnosti žiaka a k získavaniu kompetencií – k napĺňaniu cieľov výtvarnej výchovy.

Kritériá hodnotenia sú vypracované v súlade s ročníkovými kompetenciami a je potrebné, aby učiteľ pri hodnotení mal tieto kompetencie a ich postupné dosahovanie na zreteli. Učiteľ u žiaka hodnotí, primerane veku:

a) priebeh vytvárania postojov:

- prístup k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy, - otvorenosť voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení, - cieľavedomosť riešení, - záujem o činnosti v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok, - schopnosť spolupracovať, - schopnosť zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- technické zručnosti (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov a technických operácií s nimi), - formálne zručnosti (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka), - mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja vnímania a prežívania, - mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja predstavivosti a fantázie, - mentálne spôsobilosti na úrovni myslenia (vlastné témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);

c) priebeh získavania vedomostí:

- znalosti oblastí vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami, - pochopenie výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho, - znalosť materiálov, techník, médií a procesov ich používania;

d) schopnosť realizácie výsledného artefaktu.

Žiaci sú hodnotení na základe metodického pokynu č.22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. Hodnotenie žiakov ako nevyhnutná súčasť výchovno- vzdelávacieho procesu má motivačnú, informatívnu funkciu.

Prospech sa na vysvedčení pre 1.-4. ročník základnej školy hodnotí slovne stupňami:

- a/ dosiahol veľmi dobré výsledky
- b/ dosiahol dobré výsledky
- c/ dosiahol uspokojivé výsledky
- d/ dosiahol neuspokojivé výsledky

Poznámky

– učiteľ by sa mal vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií, nakoľko výtvarný prejav, ako aj vyjadrovacia úroveň žiakov v jednotlivých ročníkoch ZŠ majú veľmi širokú škálu, mnohokrát sú tu rozdiely vo vyjadrovacích schopnostiach v rozmedzí 2 – 3 ročníkov – ale to nemusí znamenať nižšiu tvorivosť a výtvarnú kvalitu práce žiaka,

– je potrebné, aby učiteľ primerane hodnotil výtvarné prejavy detí zo sociálne zaostalejšieho prostredia, ako aj integrovaných detí s dyslexiou, dyskalkúliou a pod.

Učebné zdroje : Učebné osnovy pre 1. – 4. ročník primárneho vzdelávania.

Učebnice Výtvarná výchova pre 1.,2.,3., 4.roč.

Používané zdroje : reprodukcie umeleckých diel, internet, odborné časopisy, časopisy pre deti a mládež.